

VII Jornades Marçalianes

21 de novembre de 2018

“Al vent les algues lliures”

© Montserrat Manent

9.30 h. Inauguració

Facultat de Lletres. Universitat de Lleida

Sala de juntes, segon pis

10 - 10.45 h

Les cròniques perdudes de Maria-Mercè Marçal durant la transició. Països Catalans – Galícia 1979-1980.

Ponències de Lluïsa Julià i Helena González Fernández

El compromís polític de Maria-Mercè Marçal va ser intens entre 1976 i 1984. Primer des del PSAN i, a partir de 1980, des de Nacionalistes d'Esquerra. Les dues ponències que presenten Julià i González analitzen les vint-i-cinc cròniques publicades a la revista *A Nosa Terra* de Vigo (1979 i 1980). Recuperades recentment, permeten conèixer les relacions entre els dos moviments d'alliberament nacional, el gal·lec i el dels Països Catalans, i la posició davant els fets rellevants de la transició que han determinat la nostra història recent.

11.15-12 h

Bon dia, temps de trasbals. El compromís marçal·lià avui.

Taula rodona amb Najat El Hachmi, David Fernández i Miquel Pueyo

Tantes voltes. Najat El Hachmi

La divisa marçal·liana és avui més vigent que mai perquè ens recorda que el compromís pot i s'ha d'articular en diferents eixos que s'entrecruen. En el món globalitzat del present són vigents les velles rebel·lions però a aquestes se n'hi van acumulant de noves. Per això ja no en tenim prou de ser tres voltes rebels.

Seguir fent camí: poètiques de la resistència.

David Fernández

Dialèctica de l'absència i la mirada marçal·lianes, quantes coses han canviat i quantes no? I quantes han mutat sense alterar relacions de poder i lleis de silenci? I des d'on seguim resistint en aquest present continu? Quin bagatge emancipador i transformador –quines línies liles traçades aleshores contra tots els buits d'allò patriarcal– ens esperona avui, com un efecte mirall de nosaltres mateixos en nous temps convulsos, a anar sempre més enllà, a no defallir i a desobeir l'absurd.

L'adolescent en la boira. Miquel Pueyo

Marçal es considerava una de les germanes petites del Maig del 68. Entre 1963 i 1969 va estudiar a Lleida («adolescent en la boira», diu Lluïsa Julià), aleshores una ciutat casernària i sotmesa. No és estrany que no

la convertís en un dels seus paisatges poètics. Més endavant hi va tornar, com a part del seu compromís amb el PSAN. Per què? Paguen la pena el temps, les energies i fins i tot els diners esmerçats en un combat –el polític i partidista– que avui ben pocs dels nostres universitaris serien capaços d'entendre o de compartir?

12.15-13 h

Marginàlia marçal·liana: notes per a una lectura queer.

Conferència de Rafael M. Mérida Jiménez

En un treball publicat fa uns anys, destacava una peça menor de Maria-Mercè Marçal que ofería –i encara ofereix– moltes claus per comprendre la trajectòria vital i ideològica de la nostra autora a finals de la dècada dels 80: el capítol «Viratges, reminiscències», publicat l'any 1989 al llibre col·lectiu *Barcel·lones*. En aquesta conferència, tot seguint un fil oposat, Mérida es concentrarà a analitzar part del discurs crític recent i a valorar el potencial *queer* d'altres peces (marginals?) de Marçal.

13 h

Cadenes són presons i jo en fugia. Cos i desig en Maria-Mercè Marçal.

Taula rodona amb Maria Isern, Aina Pérez Fontdevila i Sebastià Portell

El meu ventre és el món: el cos-mare de la poesia marçal·liana. Maria Isern

La intervenció analitzarà com funciona la figura de la mare en la poesia de Marçal –especialment en les obres *Sal oberta*, *Desglaç* i *Raó del cos*–, i la idea de maternitat que se'n desprèn, relacionable no només amb la idea de naixement sinó també amb la de mort. Així, es proposarà la vinculació simbòlica i textual dels fenòmens de l'embaràs i la malaltia en l'obra poètica, i es preguntarà per com es textualitza, en aquesta intersecció, la idea de cos.

Afectes en comú: l'autora segons Marçal. Aina Pérez Fontdevila

La intervenció explorarà la noció d'autora proposada per Marçal, especialment a *La passió segons Renée Vivien*, tot remarcant el paper dels afectes en la construcció calidoscòpica de l'altra («Vivien») i en la cerca de models identitaris i creatius per a les dones autores. Es mostrarà així com Marçal desconstrueix la noció d'autor i algunes postures autorials tradicionals (la «poeta maleïda») mitjançant l'èmfasi en el caràcter relacional i afectiu dels processos de creació i recepció literàries, i com aquesta desconstrucció pot ser llegida des d'una perspectiva de gènere.

«I un altre nom, si us plau, per a l'amor»: altres models de relació en la producció marçal·liana. Sebastià Portell

Tant en la seva producció poètica com en les seves proses, ja sigui a la novel·la *La passió segons Renée Vivien* com als assajos de *Sota el signe del drac*, la veu de Maria-Mercè Marçal és un requeriment constant cap a les maneres que tenen els cossos de relacionar-se: l'amor-mirall, l'amor diamant, l'amor-passió, ja sigui amb majúscula o minúscula, que malda per tenir un altre nom en el sistema de valors. Sebastià Portell centrarà la seva atenció en les maneres amb què Marçal s'encara al problema de l'amor i com proposa altres vies d'entesa, properes a paradigmes més fluids i amables, a través de la creació i el pensament. De l'amor incest fins a l'amor platònic, passant pel desig o l'amor sense casa».

18-19.30 h

Teatre de l'Escorxador. Sala 2

Cavalls sense brida. El llegat de Maria-Mercè Marçal.

Taula rodona i recital amb Meritxell Gené, Gonzalo Hermo, Maria Isern, Bel Olid, Jordi Pàmias i Miriam Reyes.

Ponents / Poetes

HELENA GONZÁLEZ FERNÁNDEZ és directora d'ADHUC - Centre de Recerca Teoria, Gènere i Sexualitat i professora d'Estudis Gallecs i Portuguesos a la Universitat de Barcelona. La seva recerca s'articula al voltant de la crítica literària feminista a Galícia i Brasil, la cultura popular, la teoria crítica de les emocions i les relacions Galícia-Catalunya. Des de 2014 coordina, amb Mariám Mariño, A Saia, hemeroteca digital de revistes feministes (coedició d'ADHUC / Consello da Cultura Galega). És directora d'Abriu: *estudos de textualidade do Brasil, Galicia e Portugal*.

LLUÏSA JULIÀ és doctora en Filologia Catalana i catedràtica de secundària; actualment exerceix a l'IOC i col·labora amb la UOC. Són coneguts els seus estudis sobre Joaquim Ruyra i el modernisme i sobre escriptores del segle xx des de Maria Antònia Salvà i Caterina Albert fins a l'actualitat. Bona coneixedora de l'obra de Maria-Mercè Marçal, recentment ha publicat la biografia *Maria-Mercè Marçal. Una vida* (2017).

NAJAT EL HACHMI és escriptora. Ha publicat *Jo també sóc catalana*, *L'Últim Patriarca*, *La caçadora de cossos*, *La filla estrangera* i *Mare de llet i mel*. És també col·laboradora d'*El Periòdic de Catalunya*.

DAVID FERNÁNDEZ és periodista de *La Directa*, cooperativista i activista social. Ha escrit *Cròniques del 6 i altres retalls de la claveguera policial* (Virus, 2009); *Cop de CUP*, amb Julià de Jòdar (L'Arquer, 2012); i *Foc a la barraca* (Lo Diable Gros, 2014). També ha coordinat *Llums i Taquígrafs. Atlas de la corrupció als Països Catalans* (Pol-len, 2016) i recentment ha publicat amb Anna Gabriel *August Gil Matamala. Al principi de tot hi ha la guerra* (Sembla Llibres, 2017).

MIQUEL PUEYO ha estat diputat del Parlament de Catalunya, secretari de Política Lingüística i delegat del Govern a Lleida, en sengles períodes de 8 anys. És assagista i professor titular del grau de Periodisme i Comunicació Audiovisual de la Universitat de Lleida. Entre d'altres, ha publicat: *Lleida: ni blancs ni negres, però espanyols*, *Tres escoles per als catalans: minorització lingüística i implantació escolar a Itàlia, França i Espanya*, *El fantasma de la mort del català i Mort certa, hora incerta. De l'edat mitjana a la societat digital*.

RAFAEL M. MÉRIDA JIMÉNEZ és professor agregat Serra Húnter de literatura espanyola i d'estudis de gènere a la Universitat de Lleida. Investigador principal del projecte de recerca DICUMAS. Membre d'ADHUC - Centre de Recerca, Teoria, Gènere, Sexualitat i del GRC - Creació i pensament de les dones. Les seves monografies i edicions més recents són: *Transbarcelonas. Cultura, gènere y sexualidad en la España del siglo xx* (2016) i *Ocaña. Voces, ecos y distorsiones* (2018).

MARIA ISERN ORDEIG és graduada en Estudis Literaris i ha fet un màster en Construcció i Representació d'Identitats Culturals. Durant aquests anys ha estat llegint i estudiant, sobretot, narrativa postmoderna i contemporània de l'àmbit angloamericà vinculada als estudis de gènere, així com poesia i narrativa d'autores catalanes del segle XX-XXI. El 2017 va guanyar el premi Francesc Garriga gràcies a *Sostre de carn*.

AINA PÉREZ FONTDEVILA és investigadora postdoctoral a la Universitat d'Alcalá de Henares i membre dels grups Semiosferas (UAH) i Cos i Textualitat (UAB). Les seves línies de recerca se centren en els estudis autorialis contemporanis i els estudis de gènere. Entre les seves publicacions destaquen la co-

edició dels volums *Los papeles del autor* (Arco Libros) i *Qué es una autora* (Icaria, en premsa). Actualment, desenvolupa un projecte de recerca sobre l'autoria en Maria-Mercè Marçal gràcies a una subvenció per a l'àmbit de les lletres catalanes (Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya).

SEBASTIÀ PORTELL és escriptor i estudiós de l'àmbit del gènere i la sexualitat. És autor, entre d'altres, de la novel·la *El dia que va morir David Bowie* (2016), que el va fer mereixedor del Premi Time Out Barcelona al Creador de l'Any, els contes de *Maracaibo* (2014) o les obres teatrals *Un torrent que era la mar* (2013) i *Transbord* (2018).

MERITXELL GENÉ I POCA és cantautora de Les Garrigues. Ha dedicat bona part de la seva producció musical a cantar poetes d'arreu. Té un disc íntegrament dedicat a Màrius Torres, *Així t'escau la melangia* (Khlämor Records, 2013) i un altre dedicat a poetes dels Països Catalans, *Branques* (Khlämor Records, 2015). Actualment, també treballa com a docent en una escola. *Després dels esbarzers* és el seu primer poemari.

GONZALO HERMO és llicenciat en Filologia Gallega i doctor en Lingüística. Ha publicat tres llibres de poesia: *Crac* (2011), *Celebración* (2014), traduït al català per Godall Edicions, i *A vida salvaxe* (2018). Ha rebut el Premi de l'Associació Espanyola de Crítics Literaris (2014), el Premi Nacional de Literatura en la modalitat de Poesia Jove (2015) i el Premi de Poesia Afundación (2018).

BEL OLID és escriptora, traductora i professora de llengua a la Universitat Autònoma de Barcelona. Manté una intensa activitat com a traductora literària i au-

diovisual. Ha traduït de l'alemany, l'anglès, el francès, l'italià i el castellà. Ha publicat novel·la, relats i assaig. Els seus llibres més recents són *Feminisme de butxaca, kit de supervivència* (2017), que ha arribat a la cinquena edició en un sol any, i *Ferida, udol, viatge, illa*, un poemari sobre el cos.

JORDI PÀMIAS és poeta. Entre els seus poemaris publicats, destaquen: *La meva casa* (Premi Joan Salvat-Papasseit), *Flauta del sol* (Premi Carles Riba), *Àmfora grega* (Premi Vicent Andrés Estellés), *Terra cansada* (Premi Nacional de la Crítica) i *Narcís i l'altre* (Premi Miquel de Palol). També és autor d'una obra teatral, *Camí de mort*, d'assaigs com ara *Quadern de tres estius* i d'articles de crítica literària.

MIRIAM REYES va néixer a Ourense i als vuit anys va emigrar amb els seus pares a Caracas. Va estudiar Lletres a la Universitat Central de Veneçuela i Filologia Hispànica a la Universitat de Barcelona. Ha publicat els llibres de poesia: *Espejo negro*, *Bella durmiente*, *Desalijos*, *Haz lo que te digo* i *Prensado en frío*. Ha editat i traduït poetes gallecs i catalans contemporanis. Experimenta amb l'escriptura audiovisual i el recital multimèdia. Manté la pàgina d'escriptura col·lectiva *Prensando-nosenfrio* i codirigeix l'editorial Marisma.

© Montserrat Manent

Organitza:

Amb el suport de:

Fundació
maria-mercé Marçal

